

Úvodní blok aktivit

Žáci i učitel mohou sedět v kruhu, aby mohli společně diskutovat. V případě počítačové učebny si mohou např. alespoň „krajní“ žáci natočit židle taky, aby více viděli na sebe a ne pouze na učitele.

Lavice ve třídě mohou být při kruhu uspořádané do tvaru U, nebo je možné dočasně ponechat klasické upořádání do tří řad a žáci alespoň natočí židle tak, aby seděli přibližně v kruhu. Učitel je součástí kruhu, není vyčleněn mimo něj.

Metoda kruhu je účinná zejména tehdy, pokud se zabýváme osobností žáků a sociálními jevy v jakýchkoliv souvislostech a diskusními formami výuky. Pokud žáci nejsou zvyklí, kruh není podmínkou, je vhodné ho použít nejprve např. pro témata osobností a sociální výchovy (průřezové téma v RVP).

○ Úvodní rozhovor s výkladem

Učitel uvede téma rozhovorem se žáky.

1. Učitel vyzve žáky, aby uvedli odpovědi na otázky:

Jaké je vaše (osobní) jméno?

Jaké je vaše jméno na internetu?

Jsou shodná?

Jak se říká „osobnímu“ jménu na internetu?

(Uvedené otázky jsou výchozí, v diskusi učitel může navázat i dalšími, které vyplynou ze situace a z komentářů uvedených pod otázkami.)

- ✓ Žáci mohou dojít při odpovědích k tomu, že je rozdíl mezi projevy v reálném a virtuálním světě, často už i na úrovni názvosloví (jméno × uživatelské jméno, heslo × klíč apod.).
- ✓ Učitel okomentuje po několika odpovědích (v rozsahu podle úrovně znalostí žáků a jejich odpovědí):
 - a) „jméno“ na internetu ve smyslu analogie osobního jména člověka se nazývá uživatelské jméno (username),
 - b) osobní jméno je případně až součástí údajů udávaných o sobě, tedy tvoří součást digitální identity,
 - c) některá osobní jména a uživatelská jména jsou podobná, popř. i stejná, naopak zcela různá – to může vést ke shodě anebo naopak anonymitě digitální a reálné identity ve spojení s osobním jménem.
- ✓ Nejběžnější projev identity v digitálním světě – uživatelské jméno – je oproti reálnému světu novým prvkem, protože je obvykle jiné než jméno a příjmení člověka, kterými bývá až doplněno.
- ✓ Výkladový komentář učitele: Obecně je vhodné neposkytovat o sobě jakékoliv „nepotřebné“ informace, někdy je vhod zachovat i anonymitu. Poskytované nadbytečné údaje mohou být důvodem i k pozdějšímu způsobování

nepříjemností nějakým útočníkem. Více si řekneme v další hodině v tématu Digitální stopa.

✓ Shrnutí učitele:

- a) analogií osobního jména je v digitální identitě uživatelské jméno,
- b) přístup k různým službám je zpravidla s použitím hesla,
- c) heslo je bezpečnostní prvek, který patří ke člověku a není vhod nebo je i zakázané ho sdělovat dalším osobám.

- **Cíl aktivity:** žák si uvědomí rozdíl mezi jménem osoby v reálném světě a uživatelským jménem v digitálním světě a rozdílný přístup ke stejnému typu údaje v reálném a digitálním světě.

2. Učitel položí otázku:

Setkali jste se sami s tím (nebo jste byli svědci toho), že někdo jiný znal vaše uživatelské jméno nebo heslo pro libovolnou internetovou hru, službu, např. i email, přístup k mobilu... a jakkoliv ho zneužil? Jak? Jak jste se přitom cítili (nebo ti napadení)?

Ve třídě se obvykle najde několik žáků, kteří odpoví. Pokud ne, učitel se zeptá na to, zda ví o někom jiném takovém.

- ✓ Aktivita je zaměřená na sdílení zkušeností. Je podkladem pro navazující část.
- ✓ Učitel v tomto smyslu shrne odpovědi žáků.

o Brainstormingová aktivita

Uvedení aktivity (učitel sdělí žákům):

Pro přihlašování do různých služeb internetu (email, herní servery, eshopy,...) včetně např. školní síť nebo i na jednotlivé školní (domácí) počítače se kromě učitelského jména používá heslo.

Brainstorming:

Učitel rozdělí žáky na dvě skupiny, každé skupině položí jednu z otázek:

- a) Jaká rizika plynou z vyzrazení uživatelského jména a hesla?
- b) Jaká pravidla existují pro používání hesel?

Dále vyzve žáky, aby své poznatky zapsali na tabuli nebo na flipchart (příp. na list A4).

- ✓ Výkladový komentář učitele: Je vhodné uvést pojem heslo do souvislosti s klíčem do zámku, tím přiblížit jeho význam a charakter použití – stejně tak, jako je klíč osobním prvkem, který se nedává jiným osobám, i heslo je osobní údaj. K tomu je třeba dodat, že heslo má v digitálním světě ryze osobní charakter a není „rodinné“ (jako je klíč od bytu) a že u řady internetových služeb je podmínkou jeho ryze osobní užití a nesdělování třetím osobám.

- **Cíl aktivity:** žáci si uvědomí potřebu používat bezpečné heslo a chránit ho proti zjištění a použití druhými osobami.

